

Portefeuillehouder: K. Rouwette
Datum collegevergadering: 15 april 2025
Datum commissievergadering: 7 mei 2025
Datum raadsvergadering: 26 mei 2025

1. Onderwerp

Wensen en bedenkingen deelname Stichting Samenwerking Zuid-Limburg

2. Voorstel

De gemeenteraad wordt voorgesteld:

1. Geen wensen en bedenkingen ten aanzien van het oprichten van en deelname aan de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg kenbaar te maken.

3. Inleiding

Met het vaststellen van de Agenda “Zuid-Limburg gaat over grenzen heen” hebben de colleges van de 16 gemeenten in Zuid-Limburg en het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg een gezamenlijke lange termijn ambitie en toekomstperspectief voor de regio geschetst. Met deze agenda zet de regio in op een brede welvaarts groei. Het gaat daarbij nadrukkelijk ook om ontwikkeling van de intrinsieke kwaliteiten van Zuid-Limburg op het gebied van vitaal leven, leefbaarheid van wijken en dorpen en een uniek heuvellandschap. Een aantrekkelijke regio om te wonen, leven en werken. Waar stad en platteland elkaar nodig hebben juist omdat zij alleen in samenhang en samenwerking deze intrinsieke kwaliteiten van onze regio naar de toekomst toe kunnen borgen en verder tot ontwikkeling laten komen.

Regiodeals

Een van de middelen om dit te bereiken zijn de regiodeals van de rijksoverheid. De 10 gemeenten: Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Vaals, Stein, Beek, Valkenburg a.d. Geul, Beekdaelen, Maastricht, Sittard-Geleen, Meerssen hebben in 2023 samen met het rijk een convenant getekend voor projecten binnen de 4e tranche regiodeal met een totale waarde van 40 miljoen (20 vanuit het rijk en 20 vanuit de regio). In 2024 hebben deze gemeenten een aanvraag ingediend voor de 6e en laatste tranche regiodeals van het rijk, waar 20 miljoen (10 miljoen rijk en 10 miljoen regio) is toegekend. In 2025 wordt deze aanvraag verder uitgewerkt met projecten en toegewerkt naar het sluiten van een convenant (medio september).

Stichting Samenwerking Zuid-Limburg

Om duidelijke samenwerkingsafspraken te maken en voldoende uitvoeringscapaciteit ter beschikking te stellen voor de realisatie van de ambities uit de agenda Zuid-Limburg en de regiodeals is het wenselijk om te komen tot een samenwerkingsverband.

Op basis van interviews met zowel publieke als private partners binnen de regiodeal samenwerking is gekomen tot uitgangspunten voor samenwerking (bijlage 2), welke geleid hebben tot een verdere uitwerking van een samenwerking. Het advies dat daarbij verder is uitgewerkt omvat het oprichten van de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg. Er wordt gekozen voor een stichting die in eerste instantie alleen bestaat uit publieke partijen (de 10 gemeenten), maar op termijn de mogelijkheid biedt om ook private partijen toe te laten tot het stichtingsbestuur. De ambitie is om dit binnen twee jaar te bereiken. Omdat de Stichting zich richt op brede maatschappelijke opgaven, die bovendien enkel effectief kunnen worden aangepakt vanuit multi helix samenwerking, gaat het hier niet om de overdracht van publieke taken zoals gebruikelijk is bij het aangaan van een gemeenschappelijke regeling. De Stichting neemt geen besluiten in de zin van de Awb en is daarmee geen zogenaamd B-orgaan. In het advies van Van der Greef (bijlage 4) zijn de gemeenschappelijke

regeling en stichting als structuren verder uitgewerkt. Uit dit advies blijkt dat er geen belemmeringen zijn voor het aangaan van een Stichting Samenwerking Zuid-Limburg.

In bijlage 1 zijn de statuten opgenomen voor de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg. Concreet vragen wij u om geen wensen en bedenkingen mee te geven voor de oprichting van en deelneming van de gemeente Valkenburg aan de Geul in de stichting, conform artikel 160 lid 2 Gemeentewet.

4. Beoogd effect / doel

Het doel en opdracht van de stichting

De Stichting heeft tot doel als vliegwiel te fungeren voor de ontwikkeling van Westelijk Zuid-Limburg door middel van het stimuleren en intensiveren van de samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en het maatschappelijk middenveld.

De Stichting tracht haar doel te verwezenlijken door te werken aan versterking van de welvaart van de Regio en het welzijn van haar inwoners, versnelling naar gezonde, veilige en sociale leefomgevingen met name in kwetsbare wijken en kernen, versnelling naar een circulaire en duurzame economie en samenleving, perspectief voor en versterking van het unieke Zuid-Limburgse landschap en investeren in een goed werkende grensoverschrijdende kenniseconomie en een internationale arbeidsmarkt.

Concreet ondersteunt de stichting regionale uitvoeringsprogramma's, te beginnen met de Regio Deal 4e tranche en voorbereiding van de 6e tranche. Het is mogelijk om bestaande platforms en programma's te bundelen en ze onder te brengen bij de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg. Als dat aan de orde is, zullen alle bestuurders van de 10 gemeenten hierover met elkaar besluiten en wordt dit vastgelegd in een reglement van de Stichting.

Samenstelling en taken Stichting

Het voltallige bestuur van de Stichting bestaat uit bestuurders van de tien gemeenten. De tien gemeenten zijn daarmee in gelijkwaardigheid betrokken bij alle hoofdbesluiten. Het doel is dat binnen twee jaar multi helix partners toetreden tot het bestuur. Het algemeen bestuur van de stichting stelt de meerjarenbegroting en de jaarstukken vast, maar ook reglementen voor werkwijzen zoals bij de Regio Deal tranche 4 en tranche 6. Daarnaast ziet het bestuur toe op de algemene gang van zaken bij de stichting en de realisatie van wat is afgesproken door het uitvoerend bestuur.

De statuten voorzien in een uitvoerend bestuur van vier leden, te kiezen door en uit het voltallige bestuur met een zittingsperiode die gelijk loopt met de gemeenteraadsverkiezingen. Twee zetels zijn voor de grote steden, twee voor kleinere gemeenten. Bij stakende stemmen geeft de stem van de voorzitter de doorslag. De voorbereidende bestuurlijke kerngroep bestaat op dit moment uit vertegenwoordigers van Maastricht, Beekdaalen en Sittard-Geleen. Het voorstel is om bij de start van de stichting deze kerngroep als eerste uitvoerend bestuur te installeren tot aan de verkiezingen in 2026 om de continuïteit in het proces te borgen. Het bestuur kan besluiten dit te herzien.

Meer concreet zijn de taken van het uitvoerend bestuur zijn het adviseren over subsidieaanvragen voor co-financiering vanuit de Regiodeal. Verder behoren tot de taken het voorbereiden van de meerjarenbegroting en het voorleggen van de jaarbegroting en jaarstukken aan het bestuur, het benoemen van de directeur programmabureau inclusief de rol als Bestuurlijk Opdrachtgever voor de directeur, het laten opstellen en voorleggen van evaluaties en voortgangsrapportages en verder alle zaken die niet aan het voltallige bestuur zijn opgedragen.

Ondersteunend programmabureau

Binnen de Stichting wordt een ondersteunend programmabureau ingericht. De taken van het programmabureau omvat het faciliteren van de Stichting. Dit gebeurt door:

- Het voorbereiden en uitvoeren van beslissingen door het uitvoerend bestuur en het voltallige bestuur.
- Uitwerken van de programmaontwikkeling, de sturing, monitoring en verantwoording daarover.
- Het genereren van een multiplier via fondsenwerving.
- Het behouden van overzicht van hoofdontwikkelingen op rijksniveau, het schakelen tussen

- schalen en het leggen van inhoudelijke dwarsverbanden.
- Het onderhouden van netwerken met stakeholders in relatie tot de regionale uitvoeringsprogramma's die worden ondergebracht bij de Stichting inclusief overall communicatie.
- Het bevorderen van focus op de inhoudelijke maatschappelijke opgaven.
- Het maken van afspraken met gemeentesecretarissen/directeuren over bemensing en middenstromen.

Het programmabureau bestaat uit een multidisciplinair team met een directeur, dealmaker/programmacoördinatie, finance & control, communicatie en ondersteunend secretariaat. De onderliggende projecten zijn en blijven qua inhoud en realisatie in handen van de uitvoerende gemeenten. Het programmabureau is in die zin geen uitvoeringsorganisatie. Het programmabureau zal werken met detacheringen vanuit de partnerorganisaties en heeft geen eigen personeel in dienst. Voorzien is dat de directeur programmabureau een opdracht krijgt voor een periode van drie jaar. Dit vanwege de doorlooptijd Regiodeal 4e tranche en de doorontwikkeling van de samenwerking op Zuid-Limburgse schaal. Er is na drie jaar weer een moment om te bekijken wat er voor de periode daarna nodig is.

De directeur is inhoudelijk functioneel leidinggevende voor de toegewezen medewerkers. Het programmabureau heeft een eigen huisvesting waar medewerkers en bestuurders voor afstemming en overleg bij elkaar komen. De Stichting Samenwerking Zuid-Limburg is als zelfstandige eenheid zichtbaar.

5. Argumenten

1.1 Dedicated samenwerking is nodig voor uitvoering van de regiodeals

De samenwerking tussen rijk en regio rondom de regiodeal tranche 4 verplicht de regio westelijk Zuid-Limburg om middels een organisatiestructuur uitvoering te geven aan de regiodeal tranche 4. Daarbij is het wenselijk dat er heldere afspraken zijn vastgelegd over de samenwerking tussen de tien gemeenten en hoe deze tien gemeenten gezamenlijk uitvoering geven aan de afspraken. Daarnaast zijn de regiodeals slechts een vliegwieltje dat ingezet kan worden om de samenwerking te versterken. Er is door alle tien de gemeenten gezamenlijk ook uitgesproken dat het wenselijk is om de samenwerking in te richten die op termijn schaalbaar kan zijn voor het realiseren van gezamenlijke opgaven zoals benoemd in de Agenda Zuid-Limburg. Waarbij ook de wens is uitgesproken voor dedicated inzet van capaciteit via het programmabureau met een directeur en programmamanagers. De Stichting Samenwerking Zuid-Limburg is daarmee het beste instrument om vorm te geven aan deze samenwerking omdat het de mogelijkheid biedt om externe financiering middels fondsen aan te trekken die zorgen voor een multiplieer, daarnaast biedt het op termijn ook de mogelijkheid om private partijen toe te laten treden tot het bestuur.

Is in lijn met ambitie Omgevingsvisie gemeente Valkenburg aan de Geul 2050:

Het door de gemeente Valkenburg aan de Geul instemmen en deelnemen aan de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg past bij het in de Omgevingsvisie gemeente Valkenburg aan de Geul geformuleerde leidende principe/ambitie: "We kijken over onze gemeentegrenzen heen. We hebben oog voor de (eu)regionale effecten, samenhang en kansen voor regionale samenwerking bij het maken van keuzes". De leidende principes zijn richtinggevende uitgangspunten die ons helpen bij het maken van (toekomstige) keuzes in de fysieke leefomgeving. De leidende principes bieden een robuust afwegingskader dat ons helpt op koers te blijven naar een duurzaam en leefbaar Valkenburg aan de Geul in 2050.

1.2 Wensen en bedenkingen meegeven is nodig bij het aangaan van privaatrechtelijke samenwerkingen zoals een Stichting

Het college is bevoegd tot privaatrechtelijke rechtshandelingen van de gemeente te besluiten (artikel 160, eerste lid, sub e, Gemeentewet). De oprichting van een stichting is een privaatrechtelijke rechtshandeling en daarmee is de besluitvorming daarover een bevoegdheid van

het college. Het college besluit slechts tot de oprichting van een stichting nadat de raad een raadsvoorstel is toegezonden en in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen. Dit is voorgeschreven in artikel 160, tweede lid, Gemeentewet. Het college moet kennisnemen van de wensen en bedenkingen, welke gelden als adviezen. De geuite wensen en bedenkingen zal het college betrekken bij zijn definitieve besluitvorming.

6. Kanttekeningen/Risico's

1.1 Het is een groeimodel waarbij een Stichting wordt gezien als het meest passende model

De opbouw van regionale samenwerking is een groeimodel. Het vraagt om een model waarin enerzijds eenieder zich gehoord en gezien voelt en anderzijds daadkrachtig kan worden geanticipeerd op de toekomst en tot uitvoering kan worden gekomen. Daarnaast is het van belang dat de publiek-private samenwerking wordt geconcretiseerd. Immers, alleen door een dergelijke samenwerking kunnen kansen worden verzilverd en bedreigingen het hoofd worden geboden. In adviezen over regionale samenwerking is geconcludeerd dat de stichtingsvorm geschikt is om multi helix samenwerking bestuurlijk mogelijk te maken (bijlage 2,3 en 4). Er is voor multi helix (publiek-privaat) samenwerking geen goed publiekrechtelijk alternatief. Een Stichting is daarin het best mogelijk model, onder het privaatrecht. Het voorstel is om in de eerste twee jaar prioriteit te geven aan het leggen van een stevig fundament onder de samenwerking tussen de tien betrokken gemeenten. Doel is om multi helix partners uiterlijk binnen twee jaar op bestuurlijk niveau te laten instromen.

In deze periode kan ook verkend worden hoe de samenwerking met de Gemeenschappelijke Regeling Stadsregio Parkstad Limburg naar de toekomst toe samen verder kan worden ingevuld. Op dit moment wordt al inhoudelijk samengewerkt. Zo is in de 6e tranche van de regio deal dezelfde tekst voor de aanpak van lijn 1 opgenomen in de aanvraag. De wens is om de afstemming ook in de uitvoeringsfase samen vorm te geven.

7. Financiën

Financiële onderbouwing

De kosten van de samenwerking worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De kosten van een programmabureau bedragen indicatief € 1 mln./jr. De dekking hiervan is 3% voor Voorbereiding, Advies en Toezicht uit de Regio Deal 4e tranche (€1,2 mln. voor periode van 4 jaar) en uit een bijdrage van €1,- per inwoner per gemeente. Voor de gemeente Valkenburg aan de Geul betekent dit een bedrag van ongeveer € 17.000,- per jaar. De kosten worden gedekt uit het budget "Bijdrage economische samenwerking" (nummer: 6560030.43201). De Stichting Samenwerking Zuid-Limburg is een verbonden partij t.b.v. de paragraaf verbonden partijen in de begroting en de jaarrekening.

8. Uitvoering

Bemensing

Tijdens de voorbereiding is gebleken dat een gecommiteerde bemensing nodig is om te komen tot een robuust en effectief functionerend bureau. Het uiteindelijke programmabureau werkt met detacheringen vanuit de partnerorganisaties en heeft geen eigen personeel in dienst. Voorzien is dat de directeur/ kwartiermaker programmabureau een opdracht krijgt voor een periode van drie jaar. Dit vanwege de doorlooptijd Regiodeal 4e tranche en de fase van ontwikkeling van de regionale samenwerking.

Collegebesluiten

De verwachting is dat alle gemeenten in Westelijk Zuid-Limburg een collegebesluit nemen voor augustus. Op basis daarvan zal de oprichting van de stichting per akte geschieden en kan gestart worden met het vaststellen van de werkprogramma's (reglement) en de inrichting en bemensing van het programmabureau. De samenwerking heeft al een eigen communicatie aanpak naar de partners en de externe partijen ingericht, welke wordt voortgezet. De evaluatie van deze samenwerking vindt in 2027 plaats.

9. Communicatie

In diverse bestuurlijke rondes, bestuurlijke (ontbijt-)sessies en presentaties aan colleges van B&W, zijn adviezen gedeeld en is de gewenste ontwikkelrichting gesondeerd. Verkregen input is verwerkt in de definitieve voorstellen. Ter informatie zijn adviezen over vormgeving van de governance bijgevoegd. Daarnaast zijn eind maart en begin april twee sessies georganiseerd om de raden van Zuid-Limburg mee te nemen in het voorstel en het gezamenlijk doel (zie bijlage 5 voor de presentatie).

De gemeenteraad wordt gevraagd wensen en bedenkingen te uiten ten aanzien van de oprichting en toetreding tot de Stichting Samenwerking Zuid-Limburg. Deze wensen en bedenkingen worden meegewogen door het college in het besluit, maar zijn adviserend en niet bindend voor de oprichting van de stichting. Na besluitvorming en ondertekening van de statuten zal er een persbericht worden verzonden over de nieuwe samenwerking van de 10 gemeenten.

10. Bijlagen

- B1 Statuten Stichting Samenwerking Zuid-Limburg
- B2 Advies Van den Bunt
- B3 Advies Paulussen advocaten
- B4 Advies Van der Greef
- B5 Presentatie aan gemeenteraad Stichting Samenwerking Zuid-Limburg

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

D.M.M.T. Prevoo
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 15 april 2025;

Gehoord de raadscommissie Economisch Domein de dato 7 mei 2025;

B e s l u i t :

- Geen wensen en bedenkingen ten aanzien van het oprichten van en deelname aan de stichting samenwerking Zuid-Limburg kenbaar te maken.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 26 mei 2025.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

D.M.M.T. Prevoo,
voorzitter